

Håndtering af børns skolevægning

"Borgerrådgiveren kan [] konstatere, at den proces, der iværksættes ved bekymrende fravær, ikke indeholder en vurdering af, om der skal iværksættes sygeundervisning, og at der i størstedelen af de fremsendte sager ikke tages stilling hertil."

SIDE 3

Indhold

1. FORORD	3
2. METODE	5
3. GENERELLE KONSTATERINGER OG ANBEFALINGER	6
4. OBSERVATIONER	8
- Materiale	8
- Observationer og konklusioner	9
5. KONSEKVENSER	11
6. UDDYBNING, BISTAND MV.	11
7. VURDERINGSGRUNDLAG	11
- Det juridiske grundlag	11
- Hvornår er opmærksomhedskrævende fravær bekymrende?	13
- Proces for håndtering af bekymrende fravær	13
- Forebyggende arbejde og indsatser for styrket fremmøde	14
- Konkrete sager	16
8. LITTERATUR	19
9. BILAG	20

Håndtering af børns skolevægring; fokus på dialog med henblik på tidlig hjælp og forebyggelse

1. FORORD

Borgerrådgiveren har undersøgt Børne- og Ungdomsforvaltningens håndtering af børns skolevægring. Rapporten indeholder Borgerrådgiverens vurderinger og bedømmelser.

Skolefraværet i Københavns Kommune lå i skoleåret 2022/2023 på 7,7 %, hvilket er højere end landsgennemsnittet. Sygefravær udgjorde heraf 4,5 %. Andelen af elever med over 10 procent fravær var på 23,2 % svarende til 9.765 elever. Fravær og trivsel hænger sammen, både i den forstand, at der er større risiko for mistrivsel, hvis man er meget væk fra skolen, men også i den forstand, at mistrivsel i skolen kan lede til meget fravær. Den generelle trivsel lå i samme skoleår på 3,6, hvor 5 indikerer høj trivsel og 1 lav trivsel. Den procentmæssige andel, der svarer lavt på trivselsspørgsmålet, har været stigende de seneste år og lå på 12 % i skoleåret 2022/2023.

Borgerrådgiveren anvender begrebet skolevægring i rapporten fremfor eksempelvis bekymrende fravær, langvarigt bekymrende fravær, ufrivilligt fravær eller problematisk skolefravær. Det er blevet diskuteret, om begrebet er med til at individualisere fraværspøblemstillingen og pålægge barnet ansvaret herfor, idet det ligger i begrebet, at det er barnet som vægrer sig mod at komme i skole. Det skal derfor understreges, at Borgerrådgiveren ikke lægger noget vurderende i begrebet, men at vi fortsat anvender det, da det er velafgrænset og antageligvis almindelig kendt, hvad der skal forstås herved. Begrebet skolevægring skal således i rapporten forstås som en type fravær, hvor eleven viser en form for mistrivsel, det kan både være kropsligt eller ved at eleven giver udtryk for ubehag ved at skulle i skole. Begrebet afgrænser sig ved ikke at vedrøre den type fravær, der beror på længerevarende somatisk sygdom.

Skolevægring kan have store konsekvenser for barnet både fagligt og socialt. Det er en stor belastning for barnet ikke at møde i skole, og barnet kan være i risiko for at miste den sociale tilknytning til klassefællesskabet. Samtidig deltager barnet ikke i undervisningen og kan komme langt bagud fagligt. Dette kan ligeledes bidrage til større mistrivsel.

Borgerrådgiveren har modtaget og gennemgået forvaltningens materiale vedrørende skolevægring samt 15 pædagogiske notater for 15 forskellige børn, to pædagogiske notater og statusark for to børn, ét enkeltstående statusark, én skoleudtalelse samt én indsatsstrappe, som en skole havde anvendt som et redskab i arbejdet med en elevs fravær, og Borgerrådgiveren baserer sin vurdering på de fund, Borgerrådgiveren har gjort ved gennemgangen af materialet.

Overordnet kan Borgerrådgiveren konstatere, at det materiale, forvaltningen har udarbejdet til skolernes brug i sager vedrørende skolevægring, ikke indeholder konkrete bud på indsatser og løsninger til at få barnet i trivsel og tilbage i skolen igen, men en mere overordnet ramme for processen, der skal iværksættes, når fraværet har udviklet sig bekymrende. Det ses imidlertid ikke, at der er udarbejdet materiale, hvis fokus er på en tidlig og forebyggende indsats mod skolevægring, inden fraværet udvikler sig bekymrende.

Borgerrådgiveren kan ud fra de konkrete elevsager, som forvaltningen har fremsendt, konstatere, at en større del af de indsatser, der iværksættes for at få barnet tilbage i skole, bygger på en forståelse af, at barnet har behov for skærmning, men også at reduceret skema anvendes i flere sager, og i nogle tilfælde uden anden støtte i undervisningen. Borgerrådgiveren kan ligeledes konstatere, at den proces, der iværksættes ved bekymrende fravær, ikke indeholder en vurdering af, om der skal iværksættes sygeundervisning, og at der i størstedelen af de fremsendte sager ikke tages stilling hertil.

Borgerrådgiveren er kommet med anbefalinger til, hvordan problemstillingen kan håndteres, således at kommunen på bedre vis kan iagttage elevernes ret til undervisning. Borgerrådgiveren har i denne forbindelse noteret sig, at kommunen allerede med "Sammen kan vi mere: Trivselsstrategi for Københavns børn og unge" har påbegyndt arbejdet med trivslen blandt børn og unge, og Borgerrådgiveren anerkender de positive strategier og tilkendegivelser, som fremgår af strategien.

Borgerrådgiveren, november 2024

Johan Busse
Borgerrådgiver

2. METODE

Rapporten undersøger retsstillingen og Børne- og Ungdomsforvaltningens praksis, når et barn ufrivilligt holder op med at møde i skole, og fraværsproblematikken kan karakteriseres som skolevægning.

Borgerrådgiveren anmodede indledningsvist forvaltningen om en redegørelse for, hvorledes forvaltningen håndterer sager vedrørende skolevægning, samt al materiale, forvaltningen har udarbejdet til brug for behandlingen af sager vedrørende skolevægning. Efterfølgende anmodede Borgerrådgiveren ligeledes forvaltningen om at modtage elevsager. Tanken var herefter oprindeligt, at rapporten skulle bygge på en beskrivelse af lovgivningen (retsstillingen) og forvaltningens oplysninger om skolernes håndtering af skolevægningproblematikker, samt en vurdering heraf.

Det modtagne materiale fra forvaltningen har imidlertid været af så spinkel karakter, at Borgerrådgiveren udover det fremsendte materiale fra forvaltningen og relevante retskilder på området har valgt også at basere undersøgelsen på anden baggrundslitteratur på området, herunder særligt *Model for samarbejde og indsatser til børn og unge med bekymrende skolefravær*. Modellen er udviklet af Social- og Boligstyrelsen i samarbejde med Styrelsen for Undervisning og Kvalitet og tre projektkommuner i perioden 2019-2023. Projektet er evalueret af Rambøll Management Consulting.

Borgerrådgiveren har i sine anbefalinger valgt at fokusere på udvalgte indsatsområder, hvor det på baggrund af det materiale, forvaltningen har fremsendt, er Borgerrådgiverens vurdering, at det er særligt hensigtsmæssigt, at der sker justeringer i forvaltningens praksis og udarbejdede materiale. Borgerrådgiveren vil dog alligevel opfordre forvaltningen til at overveje, om yderligere dele af modellen kan være gavnlig for kommunens arbejde med og håndtering af skolevægningproblematikker.

Undersøgelsen er derfor baseret på en gennemgang af lovgivningen på området, forvaltningens materiale vedrørende skolevægning, de fremsendte konkrete elevsager samt ovennævnte model og anden baggrundslitteratur.

3. GENERELLE KONSTATINGER OG ANBEFALINGER

Borgerrådgiveren har undersøgt Børne- og Ungdomsforvaltningens håndtering af elever med skolevægning. Der henvises for så vidt angår Borgerrådgiverens anbefalinger til *Model for samarbejde og indsatser til børn og unge med bekymrende skolefravær*, Bolig- og Socialstyrelsen, juni 2024, samt evalueringen heraf¹.

Helt overordnet kan Borgerrådgiveren konstatere, at forvaltningen ikke kender til omfanget af børn med skolevægning, og at fraværstypen ikke kortlægges systematisk i kommunen. Det er samtidig Borgerrådgiverens konstatering, at selvom forvaltningen efter det oplyste har et fokus på at opdage elever, der er i risiko for at udvikle skolevægning, ikke har udarbejdet materiale, som kan give de lærere og pædagoger, som er nærmest barnet, konkrete redskaber og strategier herfor, herunder viden om tidlige tegn på skolevægning. Det kan potentielt betyde, at skolefraværet for en større andel af elever opdages for sent, eller i hvert fald, at der ikke sker en indsats, før fraværet har udviklet sig problematisk.

Borgerrådgiveren anbefaler, at der arbejdes yderligere med den tidlige opsporing af skolevægning og den tidlige opfølgning herpå med henblik på at forebygge skolevægning. Den tidlige opsporing kan med fordel tydeliggøres i kommunens fraværspolitik og på de enkelte skoler. Det kunne i denne forbindelse overvejes, om de eksisterende kategorier af fraværregistrering er tilstrækkelige, idet de ikke ses at kunne opspore tidlig skolevægning. Derudover kunne det overvejes at udarbejde materiale vedrørende en tidlig indsats med særligt henblik på at opfange skolevægringsproblemtikker og igangsætte initiativer, inden fraværet udvikler sig, herunder at lærere og pædagoger klædes systematisk på til at kunne identificere tidlige tegn på skolevægning og gives let adgang til faglig sparring ved bekymringer². Borgerrådgiveren har i denne forbindelse noteret sig, at tidlig hjælp og forebyggelse er et fokusområde i Københavns Kommunes trivselsstrategi 2024-2030³.

Borgerrådgiveren finder i en stor del af de gennemgåede sager, at barnets og forældrenes perspektiver ikke er inddraget tilstrækkeligt. Der er ikke en simpel formel for, hvordan skolevægringsproblematikker løses, da årsagerne er forskelligartede, og fraværet netop skal ses som barnets løsning eller reaktion på et underliggende problem. Fraværet kan bero på psykiske, fysiske eller sociale problemstillinger, trivsel i klassen, problematikker i familien, samfundets præstationskrav, og/eller utilstrækkelige rammer og ressourcer i skolen. Netop fordi, der ikke er en entydig årsag til skolevægning, er barnet den vigtigste informant i forhold til at kunne oplyse, hvorfor barnet har svært ved eller ikke kan møde i skole.

Borgerrådgiveren anbefaler, at der arbejdes mere konsekvent med en tidlig indsats med særligt fokus på inddragelse af barnet og forældrene, og med en større nysgerrighed omkring, hvad det er for eventuelle faktorer i miljøet på skolen, i fritiden og/eller derhjemme, der udfordrer barnet. Afdækningen af de problemstillinger, der ligger til grund for barnets fravær, er afgørende for at afhjælpe dem. En mulighed kunne f.eks. være at udarbejde et særligt spørgeskema eller en samtaleskabelon, lærerne kan anvende i arbejdet med barnets perspektiv med henblik på at få afdækket stressfaktorer i forbindelse med skolegang, derhjemme og i fritiden. Det ville gøre det muligt efterfølgende at arbejde aktivt med resultaterne i forhold til, hvilke indsatser der iværksættes over for barnet. Det er i denne forbindelse vigtigt, at barnet er motiveret for at indgå i de konkrete tiltag, og at barnet derfor også inddrages ved valg af indsatser. Borgerrådgiveren anbefaler ligeledes, at der tidligt i forløbet er et større fokus på forældrenes oplevelse af barnet, idet mistrivsel ofte viser sig hjemme før end i skolen, ligesom det er vigtigt at have en helhedsorienteret tilgang til problemstillingerne, så der er sammenhæng mellem tiltag i hjemmet og i skolen⁴.

¹ [Model for samarbejde og indsatser til børn og unge med bekymrende skolefravær | Social- og Boligstyrelsen \(sbst.dk\)](#) og [Evaluering: Model for samarbejde og indsatser til børn og unge med bekymrende skolefravær | Social- og Boligstyrelsen \(sbst.dk\)](#)

² Der henvises til *Model for samarbejde og indsatser til børn og unge med bekymrende skolefravær*, Kerneelement: Opsporing, princip 2

³ [Sammen kan vi mere \(kk.dk\)](#)

⁴ Der henvises til *Model for samarbejde og indsatser til børn og unge med bekymrende skolefravær*, Kerneelement: Kortlægning, samt Kerneelement: Opsporing

Borgerrådgiveren har i denne forbindelse noteret sig, at det fremgår af Københavns Kommunes trivselsstrategi 2024-2030, at der i arbejdet med børn og unge i mistrivsel vil være et gennemgående fokus på at sikre barnets eller den unges stemme i tilrettelæggelsen af støtte.

Det er ligeledes Borgerrådgiverens vurdering, at der i et større antal af sagerne ikke er taget stilling til, hvem der er tovholder på de forskellige indsatser for barnet. Det kan dels betyde, at der ikke følges tilstrækkeligt op på, om aftaler og indsatser overholdes, og om de har en positiv effekt, men det kan også betyde, at forældre kan efterlades med oplevelsen af at stå med ansvaret for den koordinerende indsats. En tovholderfunktion kan desuden være med til at styrke samarbejdet både mellem eventuelle forskellige aktører og fagpersoner i skoleregi og samarbejdet mellem skolen og hjemmet.

Borgerrådgiveren anbefaler, at forvaltningen overvejer vigtigheden af en tovholder, og hvordan dette kan indskærpes for skolerne, herunder også med henblik på at sørge for, at der følges op på de forskellige indsatser, der iværksættes⁵.

Der ses eksempler på, at barnet kommer på reduceret skema (eller holder helt op med at møde i skole), i stedet for at tilpasse undervisningen til barnet f.eks. ved at tilbyde barnet specialpædagogisk støtte. Fritagelse fra en del af undervisningen udgør imidlertid et indgreb i barnets ret til en grundskoleuddannelse, og tiltaget bør derfor ikke stå alene, ligesom der bør udarbejdes handleplaner for at få barnet tilbage på fuldt skema.

Borgerrådgiveren anbefaler, at det tydeliggøres, at reduceret skema ikke er et værktøj, der kan stå alene i arbejdet med barnets trivsel. Det kunne f.eks. tydeliggøres i materiale til brug på skolerne, som indeholder viden om handlemuligheder, jf. anbefalingen nedenfor.

Borgerrådgiveren konstaterer, at skolerne i en større del af sagerne ikke har overvejet barnets ret til sygeundervisning. Sygeundervisning kan dels bidrage til, at barnet ikke kommer langt bagud fagligt i skolen, men også til at barnet bevarer en tilknytning til skolen/undervisningen.

Borgerrådgiveren anbefaler, at det fremgår klart og tydeligt af handleplanen/procesoversigten vedrørende bekymrende fravær, hvornår skolen er forpligtet til at kontakte barnets forældre omkring sygeundervisning.

Endelig kan Borgerrådgiveren konstatere, at forvaltningen ikke har udarbejdet generelt materiale til skolerne om, hvilke indsatser der kan tages i brug over for et barn med begyndende bekymrende fravær og skolevægring⁶. Hvilke indsatser, der er relevante for det enkelte barn, vil naturligvis bero på barnets udfordringer og årsager til fravær, men Borgerrådgiveren kan konstatere, at der ikke er udarbejdet fagligt materiale om indsatser til brug ved skolevægring og forebyggelse heraf. Særligt indsatser til forebyggelse er vigtige for at undgå, at fraværet udvikler sig hos eleverne, men ligeledes indsatser for at barnet bevarer tilknytningen til skolen og for at få et barn tilbage i skole er helt afgørende for at komme problematikken med skolevægring i møde.

Borgerrådgiveren anbefaler, at forvaltningen overvejer at udarbejde materiale til brug på skolerne, som indeholder viden om skolevægring, og gerne med en oversigt over hvilke indsatser og tiltag, der kan gøres brug af, både for at få barnet tilbage i skole og for at forebygge, at fraværet udvikler sig problematisk. Alternativt eller i forbindelse hermed kan det være relevant for forvaltningen at overveje mulighederne for

⁵ Der henvises til *Model for samarbejde og indsatser til børn og unge med bekymrende skolefravær*, Kerneelement: Samarbejde

⁶ Borgerrådgiveren har noteret sig, at forvaltningen i sin redegørelse har oplyst et "pilotprojekt omkring forebyggelse af og indsatser ift. skolefravær i samarbejde med Konfront (digital videns- og undervisningsplatform)". Forvaltningen har imidlertid ikke oplyst nærmere om, hvad dette projekt indebærer, herunder om der i denne forbindelse er udarbejdet materiale, som kan formidles til skolerne vedrørende konkrete indsatser. Borgerrådgiveren har anmodet forvaltningen om at fremsende al materiale, som forvaltningen har udarbejdet til brug for behandlingen af sager vedrørende skolevægring, hvorfor Borgerrådgiveren antager, at der ikke i forbindelse med pilotprojektet er udarbejdet materiale til skolerne, som indeholder information om konkrete indsatser og tiltag til forebyggelse og håndtering af skolevægringsproblematikker.

særlige rådgivere med specialiseret viden, som skolerne kan kontakte for indgående support⁷. Borgerrådgiveren har i denne forbindelse noteret sig, at forvaltningen har oplyst, at der findes skolefraværsrådgivere på udvalgte skoler. Såfremt det ses, at disse skoler er bedre til at håndtere skolevægringsproblematikker, kan det eventuelt også være værd at trække på deres erfaringer.

4. OBSERVATIONER

Materiale

Borgerrådgiveren anmodede forvaltningen om en redegørelse for, hvorledes forvaltningen håndterer sager vedrørende skolevægring, herunder oplysninger om hvornår der gribes ind ved (bekymrende) fravær hos en elev, på hvilken måde der gribes ind, hvordan sagerne behandles, hvor indsatsen er forankret (skole/område), eventuelle samarbejder om sagerne, igangsættelse af sygeundervisning mv. Borgerrådgiveren anmodede ligeledes forvaltningen om at forholde sig til, hvad der gøres på skolen med henblik på tidlig hjælp og forebyggelse for at undgå, at fraværet udvikler sig problematisk.

Borgerrådgiveren anmodede i denne forbindelse også forvaltningen om at fremsende al materiale, som forvaltningen har udarbejdet til brug for behandlingen af sager vedrørende skolevægring, eksempelvis handleplaner mv., materiale vedrørende sygeundervisning, herunder hvornår der iværksættes sygeundervisning, hvordan sygeundervisningen tilrettelægges og i hvor mange timer om ugen. Endelig anmodede Borgerrådgiveren forvaltningen om at fremsende tal for omfanget af skolevægringssager i Børne- og Ungdomsforvaltningen, herunder tal for i hvor mange af sagerne der er iværksat sygeundervisning.

På baggrund heraf fremsendte forvaltningen en redegørelse om fravær. Udover redegørelsen om skolefravær, har forvaltningen fremsendt "Vejledning til notering og registrering af fravær", "Handleplan for håndtering af bekymrende fravær", "Det pædagogiske notat - arbejdsark", "Det pædagogiske notat skabelon statusark", "Vejledning til det pædagogiske notat til teamet", "Tværfaglig klassegennemgang", "Handleplan for sygeundervisning i hjemmet", "Folder Sygeundervisning" og "Vejledning om sygeundervisning i hjemmet".

Efter en gennemgang af det fremsendte materiale, anmodede Borgerrådgiveren forvaltningen om at fremsende sager fra forskellige skoler til konkret illustration af skolernes håndtering af skolevægringsproblematikker. Forvaltningen fremsendte 15 pædagogiske notater for 15 forskellige børn, to pædagogiske notater og statusark for to børn, ét enkeltstående statusark, én skoleudtalelse samt én indsatsstrappe, som en skole havde anvendt som et redskab i arbejdet med en elevs fravær. Tre af de fremsendte pædagogiske notater vedrørte efter Borgerrådgiverens vurdering ikke skolevægring, men fravær grundet somatisk sygdom samt adfærd i undervisningen og faglige udfordringer.

Borgerrådgiveren drøftede muligheden for at modtage sager fra Den Centrale Klageenhed med forvaltningen, men forvaltningen oplyste, at klageenheden alene kunne henvise til én enkelt klage, der angik skolens håndtering af en fraværssag. Forvaltningen fremsendte ikke denne klagesag til Borgerrådgiveren.

Borgerrådgiveren anmodede ligeledes forvaltningen om at kontakte det team i Fagligt Center, der behandler ansøgningssager om sygeundervisning, med henblik på at undersøge, om Borgerrådgiveren kunne modtage sager derfra, idet forvaltningen har oplyst over for Borgerrådgiveren, at skolens indstilling til sygeundervisning bl.a. indeholder et ansøgningsskema, en begrundet ansøgning hvori det fremgår, hvor længe eleven har været fraværende, en beskrivelse af hvilke tiltag skolen har forsøgt iværksat, en

⁷ Der henvises til *Model for samarbejde og indsatser til børn og unge med bekymrende skolefravær*, Forudsætning 1: Et-tværfagligt Kom-i-skole-team, Forudsætning 4: Viden og handlemuligheder, samt Kerneelement: Handlemuligheder og Kerneelement:

handleplan – evt. udarbejdet med inddragelse af skolens ressourcecenter – for perioden efter sygeundervisningens ophør samt en beskrivelse af, hvorledes skolen vil få eleven tilbagesluset.

Forvaltningen har imidlertid afvist at fremsende sager herfra, idet forvaltningen har oplyst, at det er forvaltningens vurdering, at ansøgninger til sygeundervisning ikke giver et retvisende billede af skolernes håndtering af fraværssager. Borgerrådgiveren må i denne forbindelse forstå forvaltningens udmelding således, at de pædagogiske notater mv., som forvaltningen har fremsendt, giver et retvisende billede af skolernes håndtering af fraværssager.

For så vidt angår den efterspurgte data for omfanget af skolevægringssager i Børne- og Ungdomsforvaltningen, herunder i hvor mange af sagerne der er iværksat sygeundervisning, har forvaltningen oplyst, at de alene har data for fravær, jf. de i bekendtgørelsen fastsatte fraværskategorier, og at det dermed ikke er muligt at fremsende data på omfanget af skolevægring. Forvaltningen har på denne baggrund heller ikke oplyst, i hvor mange sager der er iværksat sygeundervisning.

Observationer og konklusioner

Borgerrådgiveren har undersøgt det materiale, Børne- og Ungdomsforvaltningen har udarbejdet til brug i skolevægringssager, samt hvorledes materialet anvendes i praksis med udgangspunkt i de fremsendte sager.

Borgerrådgiveren har noteret, at forvaltningen ikke kender til omfanget af børn med skolevægringsproblematikker og derfor heller ikke er bekendt med, hvor udbredt problemet er.

Borgerrådgiveren har endvidere observeret, at der ikke foreligger en egentlig plan for en *tidlig indsats* i forbindelse med skolevægring. Borgerrådgiveren har i denne forbindelse noteret sig, at der er udarbejdet en oversigt over, hvilke bekymringsfaktorer, læreren skal vurdere eleverne ud fra i den tværfaglige klassegennemgang, som generelt vedrører mistriksel hos elever, og at meget fravær i skolen er et punkt heri. Borgerrådgiveren kan imidlertid ikke ud af det fremsendte materiale og de konkrete fremsendte elevsager vurdere, om eller hvordan den tværfaglige gennemgang anvendes på skolerne, og der er ikke noget i det fremsendte materiale, der indikerer, at der iværksættes tiltag med henblik på at forebygge bekymrende fravær. Forvaltningen har dog oplyst, at den tværfaglige klassegennemgang på nogle skoler anvendes systematisk en gang månedligt, hvor teamet og skolens ledelse gennemgår alle elever ud fra de forskellige trivselsindikatorer. Det er dog alligevel Borgerrådgiverens vurdering, at skolerne har stor frihed til at vurdere, om eller hvornår fravær eller andre tegn på skolevægring kan karakteriseres som bekymrende, og at det kunne være gavnligt at have et større fokus på forebyggelse.

I de sager, hvor fraværet udvikler sig til at være bekymrende, kan Borgerrådgiveren konstatere, at kommunen har en handleplan samt en række overordnede værktøjer, der kan tages i brug.

Det er Borgerrådgiverens vurdering, at handleplanen indeholder en overordnet oversigt over skridt, der skal tages i sagen, men at den overlader et stort skøn til skolerne i forhold til, hvornår de forskellige tiltag skal iværksættes, og at handlefasen ligger sent i forløbet. Der er derfor unødvendig risiko for, at der heller ikke er fokus på, at der sker en tidlig/hurtig indsats, når fraværet er identificeret som bekymrende. Det er i den forbindelse vigtigt at understrege, at kompleksiteten i barnets udfordringer ofte vokser, jo mere skolefraværet udvikler sig, og at der med tiden kan være behov for mere indgribende indsatser, end hvis fraværet håndteres, inden det udvikler sig til at være omfattende.

Borgerrådgiveren kan også konstatere, at det ikke fremgår af handleplanen, om eller hvornår skolen skal tage stilling til, om der bør iværksættes sygeundervisning, uanset at dette er lovpligtigt.

Forvaltningen har ikke har tal for skolevægning eller tal for i hvor mange sager, der iværksættes sygeundervisning. Borgerrådgiveren kan derfor heller ikke med sikkerhed konstatere, om der iværksættes sygeundervisning eller ej i sager vedrørende problematisk fravær. Af de fremsendte konkrete sager, kan det konstateres, at der alene er taget stilling til relevansen af sygeundervisning i tre af sagerne.

Det er Borgerrådgiverens vurdering, at der er udviklet en god og brugbar vejledning til udfyldelsen af det pædagogiske notat, og at det pædagogiske notat indeholder relevante punkter og spørgsmål, der kan hjælpe lærere og pædagoger med at skabe overblik over udfordringer, indsatser, indsatsernes formål, virkning mv. Borgerrådgiveren kan dog også observere, at skolerne i mange tilfælde ikke udfylder notatet fyldestgørende. Dels er der en stor andel af de fremsendte notater, som ikke er udfyldt i alle felter, dels er der flere felter, der indholdsmæssigt ikke indeholder den information, notatet ifølge vejledningen bør indeholde. Det fremgår ikke af alle de fremsendte notater, hvem der har udfyldt dem, men det ses overvejende, at det er barnets lærer, en afdelingsleder og/eller inklusionsvejleder. Det er kun et fåtal af notaterne, hvor det fremgår, at der er hentet vejledning omkring håndteringen af barnets fraværsproblematikker hos skolens RC/PLC (skolens Ressourcecenter og Pædagogiske læringscenter), selvom det fremgår af "Proces for håndtering af bekymrende fravær", at der skal ske henvendelse hertil for support på opgaven, og at RC/PLC senere i forløbet skal koordinere fraværindsatsen i forhold til behov for eventuelle særlige kompetencer.

Forvaltningen ses ikke at have udarbejdet materiale med viden i forhold til, hvilke indsatser og metoder der kan anvendes i arbejdet med problemstillingen. Skolerne ses imidlertid i de fremsendte elevsager alligevel at anvende flere af de samme tiltag, såsom reduceret skema, pauser og skærmning af barnet i undervisningen. Det er Borgerrådgiverens opfattelse, at disse tiltag kan være relevante og brugbare, men at de i de fremsendte sager først anvendes, når fraværet allerede har udviklet sig så problematisk, at det kræver mere indgribende indsatser. Samtidig har Borgerrådgiveren observeret, at reduceret skema anvendes i sager uden andre indsatser. Dette finder Borgerrådgiveren uhensigtsmæssigt. Det er Borgerrådgiverens vurdering, at reduceret skema kan være et redskab, der anvendes, for at aflaste barnet, men at det ikke bør stå alene, og at der bør udarbejdes en konkret handleplan, der arbejdes efter, for at få barnet tilbage i skole, jf. Klagenævnet for Specialundervisning, årsrapport for 2022, som omtalt på s. 13.

Borgerrådgiveren kan også konstatere, at det fremgår af flere af de fremsendte pædagogiske notater, at handleplaner sættes på stand-by, når eleven holder helt op med at møde i skole, og at skolerne i flere af sagerne konstaterer, at de ikke kan arbejde pædagogisk med barnet, når barnet ikke møder op. Det er på den baggrund Borgerrådgiverens vurdering, at der på skolerne også er behov for konkrete redskaber til de tilfælde, hvor barnet helt stopper med at møde i skole. Det er i disse sager særligt vigtigt, at skolen er opmærksom på sygeundervisning og arbejdet med at bevare tilknytningen til skolen – eller behovet for at vurdere, om barnet har behov for et særtilbud. Da det er en længere proces at visitere et barn til et særtilbud, bør processen igangsættes så snart, det vurderes, at der er behov for et andet tilbud, så barnet ikke risikerer at stå længe uden et reelt skoletilbud.

5. KONSEKVENSER

De konstaterede observationer indebærer risiko for, at der ikke i kommunen arbejdes tilstrækkeligt systematisk med børn i forhold til forebyggelse af skolevægring, hvilke indsatser der iværksættes for at undgå at fravær udvikler sig problematisk samt i forhold til at få barnet tilbage i skole, hvis fraværet har udviklet sig problematisk. Dette kan i sidste ende indebære, at der er børn, der udvikler (yderligere) mistrivsel, at de ikke imødekommes i deres ret til undervisning, og at dette kan have store konsekvenser for barnet både fagligt og socialt her og nu og i fremtiden, ligesom det kan have store konsekvenser for barnets forældre og eventuelle søskende. I sidste ende kan det ramme kommunens økonomi, herunder i andre forvaltninger.

6. UDDYBNING, BISTAND MV.

Borgerrådgiveren står altid til rådighed ved behov for opfølgning eller spørgsmål til rapporten.

Borgerrådgiveren tilbyder som opfølgning på undersøgelsen forvaltningen et uddybende møde med udgangspunkt i de konkrete konstateringer og anbefalinger.

Såfremt forvaltningen ønsker dette, kan jurist Mieke Bjerring Clemmensen kontaktes pr. mail borgerraadgiveren@kk.dk eller telefon 33 66 14 00.

7. VURDERINGSGRUNDLAG

Det juridiske grundlag

Retten til undervisning

Det følger af grundlovens § 76, at alle børn i den undervisningspligtige alder har ret til fri undervisning i folkeskolen. Grundloven angiver ikke nærmere, hvordan skolerne skal sikre denne ret, herunder hvordan undervisningen skal tilrettelægges.

Den overordnede ramme herfor findes i folkeskoleloven og de dertilhørende bekendtgørelser. Det fremgår bl.a. af folkeskolelovens § 2, stk. 1, 2. pkt., at kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at alle børn i kommunen sikres ret til vederlagsfri undervisning i folkeskolen. Heri ligger bl.a. en pligt for barnets bopælskommune til at sikre, at barnet modtager undervisning. Denne pligt suppleres af forældremyndighedsindehaverens – eller den der faktisk sørger for barnets – pligt til at medvirke til, at barnet opfylder undervisningspligten, og til ikke at lægge hindringer i vejen herfor.

Det følger desuden af Børnekonventionens artikel 28, stk. 1, at deltagerstaterne skal anerkende børns ret til uddannelse og bl.a. gøre grunduddannelse tvungen og gratis tilgængelig for alle, jf. litra a. Dette indebærer bl.a., at medlemsstaterne bør sikre, at børn med handicap har adgang til uddannelse af tilfredsstillende kvalitet og så vidt muligt lige adgang til primær, sekundær og tertiær uddannelse i det almindelige skolesystem.

Registrering af fravær på skolerne

Det fremgår af bekendtgørelse nr. 1063 af 24. oktober 2019 om elevers fravær fra undervisningen i folkeskolen, at en elevs udeblivelse fra undervisningen i folkeskolen registreres som ulovligt fravær, medmindre der er tale om fravær på grund af sygdom, funktionsnedsættelse eller lignende eller fravær på grund af ekstraordinær frihed, jf. § 1, stk. 1.

Fravær på grund af sygdom, funktionsnedsættelse eller lignende foreligger, når en elev på grund af smittefare eller af hensyn til elevens sundhed eller velfærd ikke kan møde frem til undervisningen, jf. § 2.

Børne- og Ungdomsforvaltningen har på baggrund af bekendtgørelsen udarbejdet *Vejledning til notering og registrering af fravær*, som beskriver, hvordan skolerne skal registrere fravær i kommunens fraværsregistreringssystem, KMD-elev, hvordan den enkelte lærer løbende kan notere fravær, skolelederens ansvar i denne forbindelse, og hvornår der skal handles ved bekymrende fravær.

Forvaltningen har oplyst, at kommunen således har opgørelser inden for de fraværskategorier, som er fastsat i bekendtgørelsen – dvs. ulovligt fravær, ekstraordinær frihed og fravær grundet sygdom, funktionsnedsættelse eller lignende, men da skolevægring ikke indgår som en selvstændig kategori, har forvaltningen ikke en optegnelse eller andet data på omfanget af skolevægringsproblematikker i Københavns Kommune.

Sygeundervisning

Det følger af folkeskolelovens § 23, stk. 1, at elever, der gennem længere tid på grund af smittefare eller af hensyn til deres sundhed eller velfærd ikke kan undervises i skolen, undervises i deres hjem eller på den institution, hvor de opholder sig.

Reglerne om sygeundervisning gælder ved alle former for sygdom og lignende. Elever, der har længerevarende fravær på grund af psykisk mistrivsel, herunder skolevægring, er også omfattet af reglerne.

I medfør af § 23, stk. 3, er bestemmelserne i Bekendtgørelse 2014-06-20 nr. 694 om sygeundervisning af elever i folkeskolen og frie grundskoler fastsat en række nærmere bestemmelser, der beskriver sygeundervisningen.

Det følger af bekendtgørelsens § 1, at skolens leder ved fravær på grund af sygdom eller lignende, der må skønnes at blive af længere varighed, skal rette henvendelse til elevens forældre med henblik på en vurdering af behovet for sygeundervisning. Henvendelsen skal ske snarest muligt, og skolens leder skal under alle omstændigheder henvende sig til forældrene senest tre uger (15 skoledage) efter, at eleven sidst deltog i undervisningen eller skulle have påbegyndt skolegangen.

Reglerne om sygeundervisning gælder både længerevarende sammenhængende fravær og ved hyppigt kortvarigt fravær på grund af sygdom. Reglerne gælder ligeledes ved alle former for sygdom og lignende, herunder fravær på grund af psykisk mistrivsel og ved skolevægring.

Omfanget af sygeundervisningen skal til enhver tid afpasses efter den enkelte elevs alder, helbredstilstand og øvrige forudsætninger. Det fremgår af hørdebrev af 17. april 2019 fra Undervisningsministeriet, at sygeundervisningen skal tilrettelægges efter samråd med eleven og forældrene.

Børne- og Ungdomsforvaltningen har oplyst, at forvaltningen udelukkende har data for fravær efter de i bekendtgørelsen fastsatte fraværskategorier, og at det dermed ikke har været muligt at oplyse om omfanget af skolevægring, herunder i hvor mange tilfælde, der iværksættes sygeundervisningen.

Uanset at forvaltningen ikke har tal for skolevægring, herunder i hvor mange sager, der er iværksat sygeundervisning, fremgår det af et udateret notat fra Fagligt Center, Børne- og Ungdomsforvaltningen, "Sygeundervisning i hjemmet – opsamling af eksisterende viden om sygeundervisning i hjemmet, der kan anvendes som baggrundsviden," som Borgerrådgiveren har fundet ved fremsøgning på Internet, at der i skoleåret 2022/2023 var 83 elever, der modtog sygeundervisning via Holbergsskolen. Dette tal fortæller naturligvis ikke, i hvor mange sager vedrørende skolevægring der iværksættes sygeundervisning, da vi ikke har kendskab til antallet af skolevægringssager. Det er imidlertid alligevel værd at nævne, at det fremgår af notatet, at Fagligt Center i januar 2022 præsenterede et overbliksskema over elever i

sygeundervisning for områdecheferne, hvoraf det fremgik, at 7 % af eleverne, der modtager sygeundervisning, har somatiske lidelser, og 93 % af eleverne har psykiske lidelser. Eleverne i sygeundervisning lider i høj grad af angst, har autismspektrum forstyrrelser, ADHD eller er under udredning. Det fremgår desuden af det samme notat, at det generelle billede af elevgruppen ligeledes bekræftes ved at læse ned i ansøgninger til sygeundervisning samt via dialogmøder med Holbergskolen.⁸

Reduceret skema

Folkeskoleloven indeholder ikke en bestemmelse, der giver mulighed for at reducere enkelte elevers skema på baggrund af elevens eventuelle særlige behov eller andre udfordringer. Klagenævnet for Specialundervisning har i deres årsrapport for 2022 udtalt, at en skole ikke kan vælge at nedsætte undervisningstiden for en elev, der ikke modtager specialundervisning, eller fritage en elev for undervisning i fag i stedet for at tilbyde eleven relevant støtte i undervisningen, herunder specialpædagogisk bistand. En nedsættelse af undervisningstiden over en længere periode kan derfor ikke træde i stedet for visitation af eleven til et relevant specialundervisningstilbud. Se ligeledes K-meddelelse nr. 41 udgivet 6. november 2017.

I årsrapporten for 2023 fremgår det, at nævnet i sager med børn, der ikke er i skole, påpeger vigtigheden af, at eleven snarest får hjælp til at genoptage sin skolegang, og at den nuværende skole eller det nye undervisningstilbud i samarbejde med PPR og familien og eventuelt eleven lægger en plan for opstart og indkøring. Ligeledes bemærker nævnet som oftest også i sagerne, at PPR og skole må følge elevens udvikling tæt, og hvis det ikke lykkes at få eleven på fuldt skema inden for en overskuelig fremtid, må elevens undervisningsbehov genvurderes.

Hvornår er opmærksomhedskrævende fravær bekymrende?

Forvaltningen har oplyst, at Københavns Kommune har defineret, at skolen skal have en særlig opmærksomhed på elever, som har fire eller flere fraværsperioder den seneste måned, 10 % ulovligt fravær i indeværende årskvartal, 11 eller flere fraværsperioder det seneste skoleår eller 10 % samlet fravær det seneste skoleår, dvs. 20 ud af 200 dage.

Det vil herefter være en pædagogisk helhedsvurdering af elevens situation, om fravær, som falder inden for en af ovennævnte kriterier, er bekymrende. Det beror på en samlet vurdering af fraværets karakter og elevens generelle trivsel, forudsætninger og udfordringer.

Forvaltningen har desuden oplyst, at der kan være andre indikatorer for bekymrende fravær, eksempelvis kontinuerligt drypvist fravær eller systematisk fravær fra enkelte fag eller dage.

Klasselærer/lærerteamet gennemgår løbende eller minimum én gang om måneden alle elevers fravær-data, hvor det vurderes, om der er elever med bekymrende fravær, hvilket i givet fald registreres i kommunens fraværregistreringssystem KMD-elev. Herefter vil skoleledelsen samt øvrige relevante ressourcer i RC/PLC (skolens Ressourcecenter og Pædagogiske læringscenter) kunne se de elever, der måtte være registreret med bekymrende fravær.

Proces for håndtering af bekymrende fravær

Forvaltningen har oplyst, at al bekymrende fravær håndteres ved at igangsætte "Proces ved bekymrende fravær", og at det indebærer, at der udarbejdes en handleplan for eleven, hvor teamet omkring eleven i samarbejde med elev og forældre beskriver deres bekymring for eleven, de ressourcer de oplever hos og

⁸ Kilde: <https://www.kk.dk/sites/default/files/agenda/39c2e60b-27df-46d6-9553-2710d1ebda0a/6e6629d6-acff-444f-87d2-0fc5c9960138-bilag-18.pdf>

omkring eleven, samt de indsatser der skal igangsættes. Handleplanen udarbejdes i "Det pædagogiske notat - arbejdsark".

Det fremgår imidlertid ikke af "Handleplan - håndtering af bekymrende fravær", side 5, som indeholder "Proces for håndtering af bekymrende fravær", at der altid udarbejdes en handleplan for eleven.

Det fremgår af procesoversigten, at processen iværksættes, når elevens lærer eller pædagog vurderer, at der er tale om bekymrende fravær. Herefter er der to spor, hvor det ene vedrører 10 % ulovligt fravær, og det andet al anden bekymrende fravær. Forvaltningen har oplyst, at fraværsindsatsen er forankret på skolen hos elevens lærer eller en ressourceperson fra RC/PLC afhængig af den enkelte situation.

For så vidt angår det fravær, der ikke er registreret som ulovligt, fremgår det af procesoversigten/handleplanen, at barnets forældre kontaktes mhp. at nedbringe fraværet. Hvis fraværsituationen efterfølgende er uændret, og der fortsat er en bekymring, skal årgangsteam/klasse team dele viden om situationen og orientere ledelsen. Der sker samtidig henvendelse til RC/PLC for support på opgaven samt for evt. kontakt til skolesocialrådgiver. Det fremgår ikke af processen, hvor lang tid der skal gå, fra forældrene kontaktes, til det vurderes, at fraværsituationen er uændret, og der derfor sker henvendelse til RC/PLC for support, ligesom det ikke fremgår, hvad denne support indebærer eller skal munde ud i.

Hvis fraværsituationen herefter stadig er uændret, og der fortsat er en bekymring (igen fremgår det ikke, hvor langt dette tidsperspektiv er) koordinerer RC/PLC fraværsindsatsen i forhold til evt. behov for særlige kompetencer på sagen - herunder skolesocialrådgiver. Først herefter skal elevens lærer sende et fraværsbrev til forældrene og indkalde elev og forældre til et fraværs møde mhp. udarbejdelse af en handleplan i det pædagogiske notat. Der udarbejdes altid handleplan ved 10 % ulovligt fravær.

Herefter kommer "handlefasen", som ifølge procesoversigten består af jævnlig kontakt med elev og evt. forældre samt en løbende tilpasning af handleplanen i det pædagogiske notat. Det fremgår herefter, at elevens lærer og skolesocialrådgiveren indkalder til møde om opsamling på handleplan. Hvis fraværsituationen efterfølgende fortsat er uændret, og der således fortsat er en bekymring, gentages processen med tilpasning af handleplan. Hvis fraværet fortsat er bekymrende efter iværksættelse og evaluering af handleplan og indsatser samt inddragelse af skolesocialrådgiver, underrettes Socialforvaltningen.

Det fremgår ikke af procesoversigten, hvornår - eller om - skolen kontakter forældrene med henblik på eventuel iværksættelse af sygeundervisning.

Forebyggende arbejde og indsatser for styrket fremmøde

Børne- og Ungdomsforvaltningen har oplyst, at der på alle skoler foretages en månedlig systematisk gennemgang af alle elevers fravær. Gennemgangen sker i det enkelte årgangs- eller klasse team, og der er løbende opmærksomhed på fravær klassificeret som bekymrende fravær i skolens RC/PLC.

Derudover har forvaltningen oplyst, at de enkelte teams samt RC/PLC generelt har en opmærksomhed på elevernes trivsel og deltagelse i undervisningen, og at der igangsættes trivsels- og fællesskabsfremmende indsatser efter behov af det enkelte team og i samarbejde med ressourcepersoner fra skolens RC/PLC.

Nogle skoler benytter f.eks. en systematik for klasse gennemgang en gang månedligt, hvor teamet og skolens ledelse gennemgår alle elever ud fra forskellige trivselsindikatorer herunder fravær. Andre skoler arbejder med feedbacksamtaler, hvor lærerne systematisk har samtaler med eleverne om trivsel og faglig udvikling.

Forvaltningen har oplyst, at når der opstår bekymring for en elevs fravær, gør skolerne bl.a. brug af forskellige indsatser målrettet bekymrende skolefravær, herunder skolesocialrådgivere, skolefraværslæger på udvalgte skoler, Mind My Mind, pilotprojekt omkring forebyggelse af og indsatser ift. skolefravær i samarbejde med Konfront (digital videns- og undervisningsplatform), Koordineret Indsats på Tværs – KIT (fælles indsats ml. Region Hovedstaden, Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center, Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen med fokus på udredning af børn og unge ift. psykiatrisk diagnose) og U-start (fælles indsats ml. Børne- og Ungdomsforvaltning og Socialforvaltning – etableres i 2024). Disse indsatser fremgår ikke af det øvrige materiale, forvaltningen har fremsendt til Borgerrådgiveren, og Borgerrådgiveren har derfor ikke et større kendskab til, hvad de forskellige indsatser indebærer.

Forvaltningen har yderligere oplyst, at skolerne derudover har en række indsatser målrettet generel mistrivsel (tidlig indsats for bl.a. at forebygge bekymrende fravær). Som eksempler nævner forvaltningen tværfaglig support, herunder PPR, Cool Kids & Chilled, En God Skolestart (pilotprojekt på fem udvalgte skoler, bredes gradvist ud – fælles samarbejde ml. Børne- og Ungdomsforvaltningen og Socialforvaltningen), samtaleforløb for familier med unge i mistrivsel i Center for Mental Sundhed i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen (samarbejde ml. Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen), samarbejde med civilsamfundsorganisationen Headspace (anonymt samtale- og rådgivningstilbud)⁹.

Forvaltningen har ikke oplyst, hvornår eller i hvor stort et omfang de forskellige tilbud anvendes. I de fremsendte konkrete handleplaner udarbejdet i de pædagogiske notater, som forvaltningen har fremsendt til Borgerrådgiveren, jf. nærmere herom nedenfor, ses kun enkelte af de oplyste tiltag anvendt, f.eks. Mind My Mind. Borgerrådgiveren kan ikke af de fremsendte sager se, at skolerne har gjort brug af forebyggende indsatser.

Forvaltningen har desuden fremsendt "Værktøjskasse ved bekymrende fravær". Under punktet "Forebyggelse" fremgår følgende tre værktøjer:

- Fremmøde – en del af skolens generelle retorik og være synlig i informationsmateriale, forældre-møder mv.
- Strategi for styrket fremmøde – en del af RC/PLCs inklusionsarbejde
- Dialog og elevinddragelse: Hvorfor er det vigtigt at være i skole hver dag – for en selv, for kammeraterne, for klassen? Hvad kan lærerne, klassen og den enkelte elev gøre for, at alle i klassen kommer i skole hver dag?

Under punktet "Indsats for styrket fremmøde" er følgende oplyst:

- Handleplan – et samarbejde mellem elev, forældre og lærere
- Følgeordninger med klassekammerater
- SMS-ordning i KMD
- Samtaleforløb med inklusionspædagog eller skolesocialrådgiver
- Samarbejde med tværfaglig support psykolog

---

⁹ Kommunen har også en række specialpædagogiske- og specialundervisnings-tilbud, som kræver en konkret indstilling til visitation, og hvor fravær kan være en blandt flere årsager og fokuspunkter i indsatser, f.eks. BUF-flex, specialskoler og specialklasserækker, skoleflex-indsatsviften og dagbehandling.

Konkrete sager

Forvaltningen fremsendte 15 pædagogiske notater for 15 forskellige børn, to pædagogiske notater og statusark for to børn, ét enkeltstående statusark, én skoleudtalelse samt én indsatsstrappe. Samlet set har Borgerrådgiveren altså modtaget materiale for 20 forskellige elever fra en række forskellige skoler.

Kun ét af de 15 fremsendte pædagogiske notater er fyldestgørende udfyldt i den forstand, at alle felter i skemaet er udfyldt. Der er i denne vurdering ikke taget stilling til kvaliteten af indholdet i de fremsendte notater. Skolefraværsproblematikker er dog ikke nævnt i det notat, hvor alle felter er udfyldt, og det er Borgerrådgiverens vurdering, at dette pædagogiske notat ikke vedrører skolevægring, men drejer sig om en elev med bl.a. faglige udfordringer og koncentrationsbesvær. Borgerrådgiveren bemærker i denne forbindelse, at det også er Borgerrådgiverens vurdering, at yderligere to notater ikke vedrører skolevægringsproblematikker, men fravær på baggrund af somatisk sygdom og udfordringer vedrørende adfærd i skolen.

Som eksempler på manglende udfyldte felter i notaterne kan nævnes, at det i otte notater ikke er udfyldt, hvem der er tovholder, tre notater indeholder ikke "Barnets perspektiv", fire mangler "Forældrenes perspektiv", tre notater mangler at udfylde "Aftaler - hvem gør hvad? Hvornår og hvordan følges der op på effekten af indsatserne?", tre notater mangler at udfylde "Mål for teamets pædagogisk-didaktiske indsatser", fem mangler "Status for mål på barnet/gruppen", seks mangler "Status på mål for teamets arbejde", og fem mangler at udfylde "Konklusion".

Sammenholdes indholdet af i de forskellige notatark med vejledningen til udfyldelsen af arket, ses det ligeledes, at en stor del af de fremsendte pædagogiske notater ikke er blevet udfyldt i overensstemmelse med vejledningen. Som eksempler kan nævnes et ark, hvor der i feltet "Mål for teamets pædagogiske og didaktiske indsatser" alene er anført, "Vi justerer gennem arbejds møder bl.a.". I et andet pædagogisk notat er der i dette felt anført, at "Vi har øje for eleven og runder ham og tilbyder ham hjælp. Vi forsøger at skabe trygge rammer i forhold til valg af makker i arbejdet". Det fremgår bl.a. af vejledningen til dette felt, at "For at sikre, at de mål, I opstiller for jer som team, også matcher den læring/udvikling, I ønsker for barnet/gruppen, skal I kunne svare på: Hvordan forventer vi, at vores/teamets ene mål vil hjælpe barnet/gruppen. Det sættes i reference til målet for barnet/gruppen."

For så vidt angår feltet "Barnets perspektiv", fremgår det af vejledningen til udfyldelsen af arket, at de spørgsmål, der skal besvares, bl.a. er: "Hvordan oplever barnet/gruppen egen situation fagligt/socialt" og "Hvad er barnet/gruppens egne løsningsforslag fagligt/socialt". Som eksempler på skolernes udfyldning af feltet, kan det nævnes, at det af ét pædagogisk notat fremgår, at "XX-elev har været fraværende de seneste måneder, hvorfor dette ikke har været muligt". Efterfølgende henvises der overordnet til tidligere samtaler med eleven og hendes forældre, men elevens/barnets nuværende perspektiv er slet ikke inddraget. Et andet notat henviser til en samtale med eleven fra marts 2023, men oplyser samtidig, at der de to efterfølgende gange, hvor der er fulgt op i det pædagogiske notat i henholdsvis august og december, ikke er afholdt yderligere samtaler. Dette på trods af, at eleven på disse tidspunkter slet ikke er inde i klasselokalet og kun er en enkelt time i skole. I et tredje notat fremgår det, at "[d]et har ikke været muligt at nå at foretage et børneinterview. Derfor beskrives perspektiv ud fra, hvad han har delt med sine forældre, samt de handlinger, som der er blevet observeret, når han er i skole." Et større antal af de fremsendte notater, beskæftiger sig desuden ikke med, hvad elevens egne løsningsforslag er.

Borgerrådgiveren kan ikke vurdere, om de indsatser, der er igangsat for at få eleverne tilbage i skole, er 'de rigtige' indsatser i den forstand, at de bedst muligt hjælper barnet med dets udfordringer, da Borgerrådgiveren i størstedelen af sagerne alene har modtaget et enkeltstående pædagogisk notat, som i flere tilfælde ikke er udfyldt fyldestgørende, og denne vurdering i øvrigt er en pædagogisk faglig vurdering, som forudsætter et nærmere kendskab til barnet. I nogle af sagerne ses dog, at der slet ikke er iværksat

støtte/indsatser i undervisningen. Som eksempel kan nævnes et barn, der efter sommerferien slet ikke møder i skole. Skolen har – efter det oplyste – inden da ikke iværksat indsatser. I yderligere to af sagerne fremgår det, at det eneste tiltag i Børne- og Ungdomsforvaltningens regi, der er gjort, er reduceret skema.

De indsatser, som særligt ses nævnt og afprøvet i de fremsendte pædagogiske notater, er reduceret skema, forsøg på at gøre dagene mere forudsigelige, pauserum/-grupper, at barnet har en plan A og B, samt skærmning, f.eks. ved at barnet har en fast siddeplads i klasselokalet tæt på væg eller klasselærer. Enkelte børn ses at have været i en form for mestringsforløb, f.eks. er Mind My Mind nævnt i en enkelt handleplan.

Ud af de i alt 17 forskellige elever, hvor det fremgår af det fremsendte materiale, at der er tale om en skolevægringsproblematik, ses det kun i to af sagerne, at tiltagende har haft en positiv effekt på barnet. I yderligere en sag ses dog, at tiltag har en positiv effekt i forhold til barnets fravær, men at der fortsat er udfordring med udadreagerende adfærd.

I den ene af de to sager, hvor der beskrives en positiv udvikling, fremgår det, at "Der er kun en lille progression at spore da [elev] er gået fra at være helt ude af skolen i mere end en måned til nu at have succes med at komme afsted og møde op flere dage på en uge. Fremmøde er dog stadig meget svingende og hans faglige deltagelse er ikke et krav, men en mulighed når lysten eller motivationen er der. [...] Forældrene fortæller, at de føler sig godt hjulpet af skolen samt af støtteindsatsen, men at de også oplever følelsen af at det kører lidt i ring, og at der på trods af en lille progression fortsat ikke er de store forandringer at spore."

I den anden sag, fremgår det, at skolen generelt ser en elev i voksende trivsel: "Vi ser en [elev] som smiler og virker til at være i stigende trivsel. Forældrene og [elev] selv fortæller også at det går bedre". Det er i denne sag særligt værd at bemærke, at der sker en tidlig indsats, forstået på den måde, at eleven fortsat er i skole, men har udfordringer med at møde ind til et særligt fag, som foregår i et faglokale. Det fremgår ligeledes, at skolen har et godt og tæt samarbejde med forældrene, og at det er skolens opfattelse, at forældrene er gode til at støtte eleven. De indsatser, der bl.a. iværksættes, er samtaler med PPR-psykolog, pauser, at en lærer følger eleven til det fag, eleven har svært ved at deltage i, og at eleven ikke spørges, og at der ikke stilles krav om fremlæggelser. I samarbejde med forældrene er der også et stort fokus på elevens behov for pauser, planlægning og opladning derhjemme. Det er ligeledes værd at bemærke, at dette notat indeholder en udførlig beskrivelse af barnets perspektiv, herunder en beskrivelse af i hvilke skolesituationer eleven føler sig presset, og at der ses en nær sammenhæng med hvilke tiltag og indsatser, skolen har iværksat for at imødekomme elevens behov.

For så vidt angår ét af de børn, hvor der ikke ses en positiv udvikling, og hvor Borgerrådgiveren både har modtaget et pædagogisk notat samt et statusark, ses det, at eleven har været i mistrivsel fra 1.-3. klasse. Der har været afprøvet mange forskellige tiltag såsom struktur og forudsigelighed, hjælp i frikvarterer og med relationer til de andre børn, pauser og ro i løbet af dagen, ekstra voksenstøtte, at møde ind i skolens specialtilbud, sparring med kompetencecenter m.m. Det fremgår af det pædagogiske notat, at "[elev] er ikke i skole, og har ikke været det i de seneste par måneder," samt af statusarket, at "[elev] har til [forældre] givet udtryk for, at hun ikke kan se meningen med livet længere, og ikke har noget ønske om legeaftaler eller andre sociale relationer." Sygeundervisning nævnes måske relevant, når eleven får det bedre, men først da eleven går i 3. klasse, selvom eleven bl.a. i 2. klasse efter jul kun er i skole 2 ½ - 3 dage om ugen og i foråret kun 2 ½ dage.

I en anden sag har eleven kun været i skole en enkelt time om dagen i en længere periode. Det fremgår af det pædagogiske notat, at de indsatser, man har forsøgt, er pauseskema, morgenlæsning i fællesrum, korte morgenaflæveringer og mulighed for at være på biblioteket med en bog. Først da eleven slet ikke kan

møde ind i klasserummet, men i stedet sidder i et fællesrum, fremgår det, at der er "en fast støtte på". Det fremgår ikke, hvad der menes hermed. En af elevens forældre er ligeledes til stede den enkelte time, hvor eleven er i skole. Det fremgår af notatet, at elevens forældre udtrykker "frustration over sagsforløb, tempo, processer etc., og de har en oplevelse af et trægt system, som ikke har kunnet følge med i forhold til [barnets] hastige nedadgående trivsel".

Det er Borgerrådgiverens overordnede vurdering, at der i en større del af sagerne ikke er et tilstrækkeligt fokus på sammenhængen mellem årsagen til elevens fravær og de indsatser, der forsøges anvendt for at afhjælpe det stigende fravær, at der ikke følges tilstrækkeligt op på virkningen af indsatserne, og at der sker for lidt, for sent i den forstand, at indsatserne i flere af sagerne reelt er utilstrækkelige til at få barnet tilbage i skole.

Sygeundervisning

Forvaltningen har i forhold til sygeundervisning oplyst, at de ikke har data på, i hvor mange sager vedrørende skolevægring, der iværksættes eller ansøges om sygeundervisning.

Af det fremsendte materiale for de 17 forskellige elever med skolevægringsproblematikker, kan det konstateres, at der alene er taget stilling til relevansen af sygeundervisning for tre elevers vedkommende.

I en af sagerne indebar dette, at der forsøgtes iværksættelse af sygeundervisning efter et helt års fravær. I et andet notat nævnes det, at det på et netværksmøde i januar 2024 aftales, at skolen søger om sygeundervisning. På dette tidspunkt har der været "stort set intet fremmøde" siden november 2023, og i marts 2023 fremgår det, at eleven allerede havde et fravær på 26 dage. I den sidste sag fremgår det, at der har været iværksat "hjemmeundervisning" i tre uger, men det fremgår ikke tydeligt, hvor længe eleven har været fraværende inden da.

Borgerrådgiveren kan ikke med sikkerhed konstatere, i hvor mange af de fremsendte sager det havde været et krav, at der var blevet iværksat sygeundervisning, eller at mulighederne for sygeundervisning i hvert fald var blevet drøftet, da materialet, forvaltningen har fremsendt for eleverne, er begrænset, og da Borgerrådgiveren ikke i alle sager kan se, hvor længe barnet har været fraværende fra skolen. Borgerrådgiveren kan heller ikke med sikkerhed konstatere, om der er iværksat sygeundervisning i flere af sagerne, eller om det har været overvejet og drøftet med forældrene, men ikke er noteret i det materiale, forvaltningen har fremsendt. Det er imidlertid Borgerrådgiverens vurdering, at sygeundervisning burde have været overvejet og drøftet med forældrene i flere af sagerne, end hvad der fremgår af de fremsendte notater, samt at sygeundervisning er blevet drøftet for sent i de sager, hvor det fremgår, at sygeundervisning har været overvejet.

8. LITTERATUR

Social- og Boligstyrelsen (2024): Model for samarbejde og indsatser til børn og unge med bekymrende skolefravær

Rambøll Management Consulting (2024): Model for samarbejde og indsatser til børn og unge med bekymrende skolefravær – Slutevaluering

Børns Vilkår (2020): Skolens tomme stole

Analyse & Tal (2021): Håndtering af bekymrende fravær i folkeskolen

Institut for Menneskerettigheder (2017): Retten til uddannelse: Når børn med handicap ikke går i skole

F. Skaaning Knage og D. Kousholt, (2023): Langvarigt bekymrende skolefravær. Pædagogisk indblik nr. 21, DPU, Aarhus Universitetsforlag

VIVE, Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, N. Kristensen, V. Jensen og F. Krassel (2020): Panelanalyse af Bekymrende skolefravær

Ankestyrelsen, Retssikkerhedsenheden (2023): Sektoransvarsprincippet ved problematisk skolefravær hos børn med handicap

9. BILAG

Høringssvar fra Børne- og Ungdomsforvaltningen

Forvaltningens bemærkninger til Borgerrådgiverens rapport "Håndtering af børns skolevægring"

Forvaltningen kvitterer for Borgerrådgiverens rapport "Håndtering af børns skolevægring".

Forvaltningen tager de faglige anbefalinger til efterretning, og bemærker, at Københavns Kommune arbejder med fravær som det er defineret i lovgivningen og beskrevet i:

'Vejledning til bekendtgørelse om elevers fravær fra undervisningen i folkeskolen' og 'Københavns Kommunes vejledning til notering og registrering af fravær'.

Fravær data følges systematisk i kommunens datasystem BUF LIS, hvor fravær følges både på elevniveau og skoleniveau. Fravær data drøftes i ledelsesstregen og i samarbejdet med skolesocialrådgivere på skolerne fra Socialforvaltningen, og det er i den kontinuerlige lokale dialog om indsatser både på skolen, i skolebestyrelserne og til skoleudviklingssamtalerne der har den rette effekt til at håndtere udfordringer med fravær, frem for centrale vejledninger.

I Københavns Kommune arbejder vi med en række indsatser, der alle relaterer sig til fravær og skolevægring. Med Budget25 er der netop afsat yderligere midler til en række lokale indsatser i "Mangfoldige børnefællesskaber" og i forlængelse af beslutningen om en trivselsstrategi er der ligeledes afsat midler til indsatser på tværs af Børne- og Ungdomsforvaltningen og Socialforvaltningen. De nye indsatser skal kobles til- og forstærke eksisterende indsatser.

21-11-2024

Sagsnummer i F2
2024 - 22199

Dokumentnummer i F2
6598438

Sagsnummer i eDoc

Sagsbehandler
Amanda Skovgård Olsen